

Analysis of social and environmental challenges of sustainability of rural tourism businesses in Asara district (Karaj city)

Nazila Nabizadeh¹, Jamshid Einali¹, & Mehdi Cheraghi^{1*}

¹ Department of Geography and Rural Planning, University of zanja, City zanja, Country Iran.

ARTICLE INFO

Keywords:
Business
Sustainability,
Rural Tourism,
Social and
Environmental
Challenges,
Asara District.

Received:
23 Feb 2025
Received in revised form:
26 April 2025
Accepted:
26 April 2025
pp.1-21.

ABSTRACT

Introduction: Rural tourism businesses play a significant role in the sustainable development and revitalization of rural areas.

Purpose: This study aimed to analyze the social and environmental challenges to the sustainability of rural tourism businesses in the Asara District.

Geographical area: The study area is the Asara District of Karaj County in Alborz Province, Iran.

Methodology: This is an applied and qualitative study. Data were collected through 22 interviews using snowball sampling and were analyzed using content analysis with open, axial, and selective coding.

Results and Discussion: The findings revealed that tourism businesses in Asara face social challenges such as insufficient awareness and training, harm to the host community, cultural changes, cultural incompatibilities, weak entrepreneurial capacity, and security-related issues. Environmental challenges, including inadequate infrastructure, poor waste management and environmental sanitation, and low responsibility for environmental protection, were also identified as the most important barriers to the sustainability of these businesses.

Conclusion: The sustainability of rural tourism in Asara requires training, reducing barriers to obtaining permits, improving infrastructure, establishing parking facilities and public transportation, attracting investment, and promoting a culture of environmental protection.

Highlights:

- 1-Identifies the major social and environmental challenges influencing the sustainability of rural tourism businesses in the Asara District.
- 2-Highlights the importance of education, infrastructure development, and stakeholder participation in promoting sustainable rural tourism

*Corresponding author : mahdicharaghi@yahoo.com

How to cite this article: Nabizadeh, N., Einali, J., & Cheraghi, M. (2026). Analysis of social and environmental challenges of sustainability of rural tourism businesses in Asara district (Karaj city). *Journal of Geographical Engineering of Territory*, 10(2), 1-21.
<https://doi.org/10.22034/jget.2025.508341.1613>

©2026 The author(s). This is an open access article distributed under Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

English Extended Abstract

Introduction

Today, tourism is recognized as one of the most significant socio-economic phenomena, playing a vital role in the development of societies. Beyond its direct contribution to economic growth and the gross domestic product (GDP), tourism serves as an effective instrument for preserving local culture, traditions, customs, and the natural environment (Ariani & Fauzi, 2022). Among various forms of tourism, rural tourism has attracted increasing attention due to its capacity to create employment opportunities, enhance household incomes, and stimulate local economic activities, thereby promoting sustainable rural development. Rural areas possess considerable potential for developing tourism-related businesses, and the expansion of these enterprises can contribute substantially to empowering local communities, improving quality of life, reducing disparities between rural and urban areas, and achieving economic, social, environmental, and institutional sustainability (Keyvani et al., 2021). Despite these opportunities, the establishment, survival, and growth of rural tourism businesses are constrained by numerous challenges, making their identification and effective management essential for long-term success (Siemens et al., 2014). In particular, the sustainability of rural tourism businesses is threatened by a wide range of economic, social, environmental, institutional, and infrastructural challenges. These issues are especially critical in mountainous rural destinations, where tourism activities rely heavily on local community participation, natural resources, and the availability of public infrastructure. Therefore, identifying these barriers is essential for designing effective policies aimed at enhancing the sustainability of rural tourism businesses. Owing to its strategic location along the Karaj–Chalous tourism corridor and its concentration of tourism villages, the Asara District provides an appropriate case study for investigating these sustainability challenges.

Purpose

This study aims to identify the social and environmental challenges to the sustainability of rural tourism businesses in the Asara District.

Geographical area

The study was conducted in the tourism villages of the Asara District, located in Alborz Province, Iran. The district contains several well-known rural tourism destinations situated along the Karaj–Chalous road. These villages possess significant natural and cultural attractions but simultaneously face increasing environmental pressures, infrastructural limitations, and socio-economic challenges associated with tourism development.

Methodology (Material and Methods)

This applied study adopted a qualitative research approach and was conducted in the target tourism villages of the Asara District. The participants, including experts, local authorities, and rural tourism business owners, were selected through snowball sampling until theoretical saturation was achieved, which resulted in 22 participants. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using qualitative content analysis with open and axial coding.

Results and Discussion

The findings revealed that rural tourism businesses in Asara face various social challenges, including insufficient awareness and training, negative impacts on the host community, cultural changes, cultural incompatibility, weak entrepreneurial capacity, and security-related issues. Environmental challenges include inadequate infrastructure, poor waste management and environmental sanitation, and limited environmental responsibility among business owners.

Conclusion

The most important challenges that business owners face are that local people are not aware of the positive benefits of rural tourism and the income generated from it. Additionally, people who work in the heritage and cultural department have little information about tourism. There is also a lack of training companies to provide training in the field of hotel and restaurant management, so that after training, individuals can work in business units and establish proper relationships with customers. Other challenges

include tourists dumping garbage and locals collecting it, as well as tourists breaking fruit trees and picking fruits. Given that local people live in a traditional way, the specific cultural pattern of that area has changed through contact with tourists. As a result, rural men are against the arrival of tourists because their wives' clothing style and their expectations of life change. Local youth are not willing to work in restaurants and hotels, both in terms of social status and income, so business owners are forced to hire non-locals who come from different parts of the country to work. These people also lack motivation because they are away from their families, which causes them to not treat customers properly. The lack of interest of the locals in starting a business is due to the strictness of obtaining permits, lack of capital, and lack of sufficient experience and skills. Jealousy and secrecy in the village create opposition and obstacles for the local people in accepting tourists. In addition, several other challenges were mentioned: the lack of a committee or cooperative to invite local and non-local investors in the villages targeted for tourism; the lack of organization and one-way roads and closures due to construction operations; the lack of parking lots for tourists; and the opening of the freeway, which, according to the interviewees, will close businesses.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants of the present study.

تحلیل چالش‌های اجتماعی و زیست‌محیطی پایداری کسب‌وکارهای گردشگری روستایی بخش آسارا (شهرستان کرج)

نازیلا نبی زاده^۱، جمشید عینالی^۱، مهدی چراغی^{۱*}

^۱ گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
مقدمه: کسب‌وکارهای گردشگری روستایی نقش مهمی در توسعه پایدار و احیای مناطق روستایی دارند. هدف: پژوهش حاضر با هدف تحلیل چالش‌های اجتماعی و زیست‌محیطی پایداری کسب‌وکارهای گردشگری روستایی در بخش آسارا انجام شد. قلمرو جغرافیایی: محدوده مطالعه، بخش آسارا از شهرستان کرج در استان البرز است. روش‌شناسی: این پژوهش از نوع کاربردی و کیفی است. داده‌ها از طریق ۲۲ مصاحبه و نمونه‌گیری گلوله‌برفی گردآوری و با روش تحلیل محتوا و کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شدند. نتایج و بحث: یافته‌ها نشان داد که کسب‌وکارهای گردشگری آسارا با چالش‌های اجتماعی مانند کمبود آگاهی و آموزش، آسیب به جامعه میزبان، تغییرات فرهنگی، ناهماهنگی‌های فرهنگی، ضعف کارآفرینی و مشکلات امنیتی روبه‌رو هستند. همچنین چالش‌های زیست‌محیطی شامل کمبود زیرساخت، ضعف مدیریت پسماند و بهداشت محیط و مسئولیت‌پذیری پایین در حفاظت از محیط‌زیست از مهم‌ترین موانع پایداری این کسب‌وکارهاست. نتیجه‌گیری: پایداری گردشگری روستایی در آسارا مستلزم آموزش، کاهش موانع صدور مجوز، بهبود زیرساخت‌ها، ایجاد پارکینگ و حمل‌ونقل عمومی، جذب سرمایه‌گذاری و ارتقای فرهنگ حفاظت از محیط‌زیست است.	واژگان کلیدی: پایداری کسب و کار، گردشگری روستایی، چالش اجتماعی و زیست محیطی، بخش آسارا. تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۰۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۲/۰۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۰۶ صص: ۲۱-۱
نکات برجسته: ۱. شناسایی مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی و زیست‌محیطی مؤثر بر پایداری کسب‌وکارهای گردشگری روستایی در بخش آسارا. ۲. تبیین نقش آموزش، توسعه زیرساخت‌ها و مشارکت ذی‌نفعان در ارتقای پایداری گردشگری.	

استناد: نبی‌زاده، ن.، عینالی، ج. و چراغی، م. (۱۴۰۵). تحلیل چالش‌های اجتماعی و زیست‌محیطی پایداری کسب‌وکارهای گردشگری روستایی بخش آسارا (شهرستان کرج). *مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین*، دوره (۱۰)، شماره (۲)، ۲۱-۱.

<https://doi.org/10.22034/ijget.2025.508341.1613>

ناشر: آبادگران شهر و روستا

© نویسنده (گان) - این مقاله با دسترسی آزاد است

مقدمه

امروزه گردشگری به یک پدیده‌ی اجتماعی و اقتصادی پویا تبدیل شده است که بر بسیاری از کشورها و جوامع تاثیر می‌گذارد و مسیر پیشرفت کشورها در سطح جهانی و اهرمی در حفظ فرهنگ، سنت و عرف محلی می‌باشد که مستقیماً به تولید ناخالص داخلی و ایفای نقش فعال در حفاظت از محیط‌زیست کمک می‌کند (Ariani & Fauzi, 2022). فعالیت گردشگری در مناطق روستایی، علاوه بر ایجاد رشد اقتصادی، به ارتقای بخش کشاورزی و تولید صنایع دستی محلی، بهبود شرایط محیطی و حفظ میراث فرهنگی و سنت‌های محلی کمک می‌کند (Aznar & Hoefnagels, 2019; Ma, Wang, Dai & Ou, 2021; Sánchez-Rivero, Cristina Rodríguez-Rangel & Ricci-Risquete, 2021). روستایی کلید بهبود کسب و کارهای روستایی می‌باشد به طوری که توسعه مناطق روستایی به فعالیت اقتصادی در مناطق مختلف بستگی دارد. یکی از امکانات توسعه منطقه‌ای، ارتقای زمینه‌های خاص گردشگری روستایی است (Mura & Ključnikov, 2018). جهانی شدن و رقابت رو به رشد بازار گردشگری، انعطاف پذیری بیشتری را در کسب و کارهای گردشگری (که به طور عمده تحت تسلط کسب و کارهای کوچک و متوسط مقیاس است) می‌طلبد (Borodako & Kožić, 2016). کسب و کارهای روستایی نقش مهمی در رشد گردشگری روستایی و به عنوان وسیله‌ای برای توسعه سرمایه اجتماعی و رسانه‌های روستایی ایفا می‌کنند (Nurul Istanti, Wijijayanti & Zen, 2023). مشارکت اجتماعی، تاب آوری در برابر بحران و پایداری بر عملکرد کسب و کارهای گردشگری اثر می‌گذارند. مشارکت مردم محلی در کسب و کارهای گردشگری روستایی موضوعی حیاتی است که نیازمند توجه بیشتر فعالان مختلف صنعت گردشگری است. مشارکت اجتماعی در انواع مختلف کسب و کارهای گردشگری روستایی متأثر از عوامل متعددی مانند آموزش اجتماعی، عوامل مالی (عوامل موثر بر ارزش کسب‌وکار، مانند سرمایه، جریان نقدینگی، دارایی‌ها، عوامل ریسک و غیره) است. محرک بعدی در کسب و کارهای گردشگری روستایی، تاب آوری و کاهش بحران است. عوامل اصلی موثر بر تاب آوری برای کسب و کارهای گردشگری روستایی نیز حمایت دولت، تاب آوری کسب و کارهای واقعی و مهارت‌های رهبری بومی است. علاوه بر اینها پایداری نیز عامل دیگریست که بر عملکرد کسب و کارهای گردشگری روستایی موثر است. عوامل اصلی حمایت از پایداری کسب و کارهای گردشگری روستایی، آگاهی جامعه، نظارت و پایش بلندمدت و در دسترس بودن انواع اطلاعات و پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف مرتبط با این کسب و کارها می‌باشد (Priatmoko et al., 2023). عملیات تجاری انعطاف‌پذیر و پایدار و توسعه منطقه‌ای جامع نیز تاثیر عمیقی بر کارایی کسب و کار دارند (Lee & Hu, 2018). عواملی که گردشگری را به سمت پایداری هدایت می‌کنند عبارتند از ابزارهای نظارتی، سیاست‌های زیست‌محیطی، اقدامات مدیریتی و پیشرفت‌های تکنولوژیکی است (Buckley, 2012; Sørensen, 2021). خودباوری قوی در میان فعالان گردشگری و حمایت قوی خویشاوندی و خانواده نیز برای بهبود و ماندگاری کسب و کارها ی گردشگری موثر است (Kamarudin et al., 2019). با توجه به اینکه گردشگری پتانسیل ایجاد انگیزه اقتصادی برای حفاظت از تنوع طبیعی و فرهنگی و همچنین تامین درآمد برای اقتصاد را دارد و سلامت و بهداشت جوامع را بهبود می‌بخشد و باعث می‌شود روستاییان اهمیت حفظ منابع طبیعی خود و همچنین نیاز به تمیز نگه داشتن محیط خود را بیاموزند ولی با وجود این مزایا، توسعه گردشگری روستایی چالش‌هایی را برای مردم، جامعه، اقتصاد ملی و برخی مشکلات اجتماعی - فرهنگی، شامل فحشاء، افزایش سطوح جرم، از بین رفتن فرهنگ های محلی، افزایش قیمت محلی برای غذا، زمین، کاهش نرخ ارز و تهدید زیست محیطی دارد (Mintah, Adjei & Hiamey, 2022). در بحث مسائل اجتماعی و فرهنگی، نبود تعامل میان کار آفرینان را به وضوح می‌توان لمس کرد متأسفانه بیشتر کسب و کارهای شکل گرفته، یک الگو برداری محض از کسب و کارهای دیگران است که دلیل آن مشکلاتی مانند پذیرش نوآوری و نبود ابتکار و خلاقیت در بین کارآفرینان است که می‌توان ریشه تمامی این مسائل را ضعف فرهنگی جامعه مورد مطالعه دانست. ضعف مسائل آموزشی و تحصیلی نیز بر امنیت و ناپایداری کسب و کارها و ناکامی آنها تاثیر می‌گذارد. محدودیت دسترسی به خدمات و زیر ساخت های فیزیکی در مناطق روستایی عوامل اثرگذار زیست محیطی بر توسعه کسب و کارهای گردشگری است (Hosseini Kahnouj, Sobhani Gheydari, Anabestani & Shahdadi, 2021). در واقع مناطق روستایی و دور افتاده با چالش‌های مرتبط با موقعیت خود مواجه هستند که مناطق شهری با آن مواجه نیستند (Siemens, 2014) این چالش‌ها شامل ابزار مالی ناکافی و در عین حال کمک‌های ناکافی دولتی (Siemens, 2014) (Ryglava, 2007) محدودیت دسترسی به خدمات و زیر ساخت های فیزیکی در مناطق روستایی فقدان جاده‌های آسفالت شده و

دیگر زیرساخت‌های استاندارد (Siemens, 2014; Ryglova, 2007; Anzules & Gómez., 2021); و فقدان آموزش اولیه و آموزش ضعیف کارکنان (Anzules & Gómez., 2021 & Ivasciuc & Ispas, 2023); ترس از تحمل پایین همسایگان و از دست دادن حریم خصوصی و همچنین آشنایی نداشتن و تجربه کم می‌باشد (Ryglova, 2007) بنابراین محدودیت‌های مالی و فقدان حمایت زیربنایی ظرفیت کسب و کارهای گردشگری را برای ایجاد بهبودهای زیست‌محیطی محدود کرده‌است (Williams & Copus, 2005) و اجرای فعالیت‌های کارآفرینانه بدون ارائه زیرساخت‌های فیزیکی با کیفیت بالا مانند حمل و نقل، ارتباطات، تاسیسات و دسترسی به زمین غیرممکن است لذا ادراکات و نگرش‌های خاص نسبت به کارآفرینی، به هنجارهای اجتماعی - فرهنگی بستگی دارد. (Tleuberdinova, Shayekina, Salauatova & Pratt, 2021)

با وجود این که مناطق روستایی مزایای اقتصادی و اجتماعی متعددی برای توسعه محیط کسب و کار فراهم می‌کنند، توسعه کسب و کارها به عنوان راهکاری مناسب برای ظرفیت سازی و توانمندسازی مناطق روستایی، تغییر وضعیت زندگی کنونی، کاهش شکاف بین روستا و برابری اقتصادی، اجتماعی، محیطی و نهادی می‌باشد (Hashemi, Ziaei, Ghorbanizadeh & Jomehpour, 2022) کسب و کارها باید بر این چالش‌ها و چالش‌های دیگر غلبه کنند تا شروع کنند، زنده بمانند و رشد کنند (Siemens, 2014) موفقیت در کسب و کارهای مرتبط با گردشگری در برگیرنده: (۱) وجود جاذبه‌های گردشگری، (۲) فعالیت‌های ارتقا، بهبود و تبلیغات (۳) زیرساخت‌های گردشگری (جاده، وسایل حمل و نقل و خدمات ارتباطی و ...). وجود پتانسیل‌ها و جاذبه‌های گردشگری مهم‌ترین قابلیت لازم برای ایجاد مقصد به قطب گردشگری و جذب گردشگران می‌باشد. بخش آسارا از جاذبه‌های متنوعی شامل رودخانه کرج، دریاچه و آبشار، بلندی‌های کوهستانی زیبا، جنگل و درختان قطور کهنسال، آثار تاریخی (کاخ و قلعه، غارها، آتشکده‌ها) دره‌های خوش منظره، و پیست اسکی برای جذب گردشگر برخوردار است. براساس گزارش‌های بخش‌داری این بخش، سالانه حدود ۱۳ میلیون گردشگر داخلی به صورت عبوری از این منطقه دیدن می‌کنند. علاوه بر این نزدیکی و مجاورت این بخش به شهر کرج و تهران و ییلاقی بودن روستاهای این بخش، از عوامل مهم توسعه گردشگری روستایی در این منطقه می‌باشد. با توجه به اینکه مسافرانی که از محو کرج-چالوس عبور می‌کنند تنها برای صرف وعده‌های غذایی و استراحت کوتاه مدت در بخش‌هایی از این جاده توقف دارند، لذا ضروری است برای تغییر این شرایط به نفع رونق اقتصادی استان و استفاده از حضور مسافران به منظور گسترش صنعت توریسم البرز برنامه‌ریزی شود. بنابراین بخش آسارا از جاذبه‌های بی‌شماری برای توسعه گردشگری برخوردار است ولی از نبود برنامه‌ریزی و در نتیجه ضعف امکاناتی در مراکز گردشگری موجود رنج می‌برد. در صورت تدارک سایر عناصر تشکیل دهنده گردشگری این بخش می‌تواند به یکی از مراکز گردشگری شهرستان کرج و حتی استان تهران تبدیل شود. با توجه به اینکه بخش آسارا در جاده چالوس دارای قابلیت‌های گردشگری زیادی و به تبع آن کسب و کارهایی در این منطقه وجود دارد. لذا تحقیق حاضر به تحلیل چالش‌های اجتماعی و زیست محیطی پایداری کسب و کارهای گردشگری روستایی این بخش می‌پردازد.

پایداری کسب و کار اغلب به عنوان مدیریت سود سه گانه تعریف می‌شود مدیریت سود سه گانه فرآیندی است که شرکت‌ها برای کنترل مخاطرات مالی، اجتماعی و محیط زیستی، تعهدات و فرصت‌های خود را به کار می‌برند (Hashemi et al., 2022). پایداری بیشتر به توانایی کسب و کارهای گردشگری برای سود بخشیدن و کمک به موفقیت اقتصادی صنعت گردشگری و جامعه محلی اشاره دارد (Ooi, Laing & Judith, 2015). ابعاد پایداری کسب و کار، به مجموعه‌ای از عوامل و موارد گفته می‌شود که در تعادل بین سهولت و نیازهای کنونی و تنظیم خواسته‌های آینده، با هدف حفظ تعادل و بقای کسب و کار تاثیرگذار می‌باشند. پایداری کسب و کار به حل یا کاهش چالش‌های زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی از طریق مدیریت استراتژیک منابع شرکت کمک می‌کند. به دنبال بهبود اثرات یک شرکت بر دنیای بیرونی است. در مقابل، کسب و کار باعث ایجاد حسن نیت با مشتریان، کارکنان، اعضای جامعه، سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان می‌شود (Nawaz, Della Selva, & Savino, 2016). ابعاد اجتماعی شامل تأثیرات کسب و کار بر جامعه و مردم است. این ابعاد مشمول تأثیرات بر سلامت و ایمنی کارکنان، رعایت حقوق کارکنان، احترام به حقوق انسانی، ارتقا تراز زندگی و سطح رفاه می‌باشد (Ogrin & Hersio, 2020) پایداری زیست محیطی هم بیشترین توجه را از سوی کسب و کارها به خود جلب می‌کند. شرکت‌ها را ملزم می‌کند که روی بهبود کارایی انرژی در مراکز داده و سایر امکانات و کاهش ردپای کربن، ضایعات بسته‌بندی و مصرف آب، از جمله دیگر مسائل زیست محیطی تمرکز کنند (Nawaz et al., 2016).

آنزولس^۱ و گومز (۲۰۲۱)، "درک کسب و کار گردشگری در جوامع روستایی و مشارکت سرمایه اجتماعی در عملکرد آن: مطالعه موردی کوتاکاچی-کاپاس در اکوادور" این پژوهش به بررسی رابطه بین مدیریت کسب و کار و پویایی بازار، سرمایه اجتماعی و پویایی بازار و سرمایه اجتماعی و بهره‌برداری از منابع می‌پردازد. چالش‌های پیش روی شرکت‌های گردشگری را در توسعه یک مدل کسب و کار که از منابع و ظرفیت‌های پایدار بهره می‌برد و نیازهای در حال تغییر تقاضا شناسایی شد این موسسات با موانعی مانند فقدان منابع اقتصادی، زیرساخت‌ها و استراتژی‌ها، دانش محدود و ترویج گردشگری و آموزش ضعیف کارکنان مواجه هستند. نتایج با استفاده از تحلیل رگرسیون غیر خطی، نشان داد که افزایش پویایی بازار شرکت‌های کوچک گردشگری را تشویق می‌کند تا مدیریت کسب و کار خود را بهبود بخشند. اگرچه سرمایه اجتماعی وجود دارد، منابع تولید شده از شبکه‌ها به اندازه کافی مورد بهره‌برداری قرار نمی‌گیرند و افزایش می‌یابند که این امر باعث افزایش پویایی بازار را می‌شود. سالو^۲ و همکاران (۲۰۲۲) به "بررسی آموزش کارآفرینی اجتماعی گردشگری به عنوان رویکردی برای توسعه شایستگی‌های بنگاه اقتصادی خانوادگی" می‌پردازد. یکی از هدف‌های این مطالعه بررسی امکان استفاده از رویکرد آموزشی برای توسعه کسب و کار خانوادگی است که بی‌عدالتی‌های اجتماعی را تغییر می‌دهد، و با برخی از بزرگترین مشکلات اجتماعی بشریت مقابله می‌کند و با ایجاد کسب و کارهایی، بازارهایی که به پیشرفت جامعه کمک کند را ایجاد کند. نتایج حاصل از یافته‌ها نشان داد آموزش و توسعه رویکرد آموزشی منجر به بالا رفتن مهارت در ایجاد کارآفرینی اجتماعی می‌شود. به طوری که کارآفرینی در حوزه گردشگری به عنوان یک استراتژی خوب برای توسعه کسب و کارهای خانوادگی می‌باشد که می‌تواند منجر به نوآوری بیشتر در فناوری کارآفرینی گردشگری و کسب و کارهای مرتبط شود. کارمادین^۳ (۲۰۱۹) در مطالعه ای با عنوان "ارزیابی خاصیت انعطاف پذیری کسب و کارهای گردشگری روستایی در منطقه مستعد بحران صبح مالزی" نتیجه گرفته‌اند عوامل مؤثر بر ماندگاری کسب و کارهای گردشگری روستایی در روستای مسیلو وجود دارد این عوامل عبارتند از: (۱) خودباوری قوی در میان فعالان گردشگری مبنی بر اینکه پس از فاجعه بهبود خواهند یافت. (۲) حمایت قوی خویشاوندی و خانواده برای بهبود کسب و کار. (۳) برخورداری پاسخ دهندگان از مهارت‌های مناسب برای انجام کارهای تعمیر و نگهداری و بازیابی. (۴) تنوع درآمد خانوار برای تامین مالی کارهای بازیابی و (۵) شدت کم خسارات متحمل شده یعنی خسارت جزئی تا بدون خسارت. و همچنین انعطاف پذیری پاسخ دهندگان با انگیزه بالا برای بازسازی زندگی و کسب و کار خود نشان می‌دهد و برای بهبود و رشد کسب و کار با هدف مهمی در ذهن که بهبود کیفیت زندگی در کنار مقابله با نامایمات است، تلاش می‌کنند. زیمنس (۲۰۱۴) در پژوهشی به "چالش‌های پیش روی کسب و کارهای گردشگری روستایی: در جزیره ونکو" پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد کسب و کارها در مناطق روستایی و دور افتاده با چالش‌های مرتبط با موقعیت خود مواجه هستند این چالش‌ها می‌تواند شامل فقدان جاده‌های آسفالت شده و دسترسی محدود به بانکداری، برق و دیگر زیرساخت‌های استاندارد کسب و کار باشد. نتایج تحقیق نتایج تحقیق ایمانی و همکاران (۱۴۰۱) با عنوان چالش‌های فراروی توسعه گردشگری روستایی، مطالعه موردی: روستاهای بخش مرکزی شهرستان مشگین شهر، مهم‌ترین مشکلات گردشگری در این منطقه را مشارکت پایین مردم محلی در امور گردشگری، ریسک پذیر بودن سرمایه گذاری، کمبود مراکز خرید، نبود فضای مناسب برای پارک خودرو، نبود تبلیغات و اطلاع رسانی، نبود مراکز و فعالیت‌های آموزشی و اقامت کوتاه گردشگران بیان کردند. رفیعی و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله ای با عنوان «تبیین تأثیر شاخص‌های سرمایه اجتماعی اهالی محلی بر کارآفرینی گردشگری روستایی (مطالعه موردی: محور گردشگری سلطانیه- غار کتله خور)» پرداختند. نتایج حاکی از رابطه مثبت و معنادار بین سرمایه اجتماعی و کارآفرینی گردشگری می‌باشد. به عبارت دیگر، با ارتقاء مولفه‌های سرمایه اجتماعی، کارآفرینی گردشگری در سکونتگاه‌های روستایی منطقه مورد مطالعه افزایش یافته است. کاویانی و همکاران (۱۳۹۷) به «ارزیابی نقش و تأثیر توسعه فضای کسب و کار کارآفرینی گردشگری در جهت دستیابی به توسعه پایدار روستایی (نمونه موردی: دهستان استرآباد جنوبی در شهرستان گرگان)» پرداختند. نتایج این مطالعه وضعیت خوبی را نشان نمی‌دهد. مردم با وجود جاذبه‌های گردشگری در منطقه از درآمد فعلی رضایت نداشتند به طوری که در سال‌های اخیر درآمد اهالی از گردشگری مثبت نبوده است و شغل خود را وابسته به گردشگری نمی‌دانند. وزین و یزدان پناه (۱۴۰۰) نتایج تحقیقی با عنوان «تحلیل عوامل مؤثر بر موفقیت کسب و کار

¹ Anzules & Gómez

² Sallau

³ Kamarudin

اقامتگاه بومگردی (مطالعه موردی: شهرستانهای جنوب شرقی استان اصفهان) حاکی از آن است که عوامل موثر بر موفقیت کسب و کارها از دیدگاه پاسخگویان مهارت نیروی انسانی، حمایت مالی و شناخت وضعیت بازار گردشگری بیان گردیده است. با توجه به بررسی عوامل موثر و چالش‌های کسب و کارهای گردشگری در این تحقیق به شناخت چالش‌های اجتماعی و زیست محیطی پایداری کسب و کارهای گردشگری روستایی پرداخته شده است.

روش شناسی (مواد و روش‌ها)

پژوهش حاضر از نوع کاربردی-تحلیلی بوده جامعه آماری این پژوهش، روستاهای هدف گردشگری بخش آسارا است. برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از روش کیفی استفاده شده است. رویکرد کیفی امکان بررسی پدیده در بستر طبیعی و از منظر مشارکت‌کنندگان را فراهم می‌سازد. جامعه مورد مطالعه شامل افراد مطلع و دارای تجربه در روستاهای هدف گردشگری آسارا بود. نمونه‌گیری به روش گلوله‌برفی انجام شد؛ به این صورت که ابتدا تعدادی از مشارکت‌کنندگان کلیدی شناسایی شدند و پس از انجام مصاحبه، افراد دیگری، افراد نخبه، مقامات محلی و صاحبان کسب و کارهای خرد گردشگری انتخاب شدند که دارای تجربه و آگاهی مرتبط بودند توسط آنان معرفی گردیدند. این فرآیند تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و در نهایت ۲۲ نفر، که ۳ نفر از سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ۵ نفر مسئولین روستا (شورا و دهیاران) و ۱۴ نفر صاحبان کسب و کارهای فعال در حوزه کسب و کارهای گردشگری به‌عنوان مشارکت‌کننده انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و عمیق گردآوری شد. مصاحبه‌ها بر اساس راهنمای مصاحبه انجام گرفت و در عین داشتن چارچوب مشخص، امکان طرح پرسش‌های تکمیلی برای دستیابی به داده‌های غنی‌تر فراهم بود. در روش تحلیل محتوا در مرحله نخست، کدگذاری باز صورت گرفت و متن مصاحبه‌ها به‌صورت خطبه‌خط بررسی شده و کدهای اولیه استخراج گردید. در ادامه، کدگذاری محوری انجام شد و کدهای مشابه در قالب مقوله‌های منسجم‌تر دسته‌بندی شدند و روابط میان آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت، با تجمیع مقولات، مضامین اصلی و فرعی استخراج شد.

قلمرو جغرافیایی (محدوده مورد مطالعه)

یکی از هشت بخش شهرستان کرج در استان البرز بخش آسارا می‌باشد که در محور کرج-چالوس واقع شده است که از جنوب به شهر کرج از شمال به شهرستان چالوس از شرق به شهرستان تهران و شمیرانات، از غرب به منطقه طالقان در ساوجبلاغ متصل است. جمعیت این بخش طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن از کل روستاهای این بخش در سال ۱۳۹۵، برابر ۱۷۱۵۰ نفر جمعیت می‌باشد که از این تعداد ۸۲۹۷ نفر زن و ۸۸۵۳ نفر مرد می‌باشد. در واقع تقریباً ۵۰ درصد جمعیت روستاهای فوق را زنان و ۵۰ درصد دیگر آن مردان هستند که نسبت طبیعی جمعیتی محسوب می‌شود. تعداد روستاها و کانون‌های جمعیتی بالای ۲۰ خانوار در این محدوده به ۴۷ روستا می‌رسد که در سه دهستان آدران، آسارا و نسا تقسیم شده‌اند. دهستان آدران با ۲۴ آبادی بیشترین تعداد آبادی و دهستان آسارا با ۸ آبادی کمترین تعداد را شامل می‌شوند. همچنین دهستان نسا دارای ۱۷ آبادی می‌باشد. این بخش یکی از مناطق دیدنی در دامنه کوه‌های البرز که به نگین البرز شهرت دارد، بخش آسارا است. این منطقه دارای آب و هوای معتدل کوهستانی است. همچنین ۸۰ کیلومتر از مسیر کرج-چالوس را تشکیل می‌دهد روستاهای این بخش به خاطر داشتن آب و هوای دلچسب و طبیعت سرسبز و مکان‌های دیدنی مانند رودخانه، دره‌های خوش منظره، آثار تاریخی پیست اسکی مورد توجه گردشگران می‌باشد به طوری که اکثر روستاهای آسارا مورد توجه گردشگران داخلی و خارجی قرار می‌گیرد.

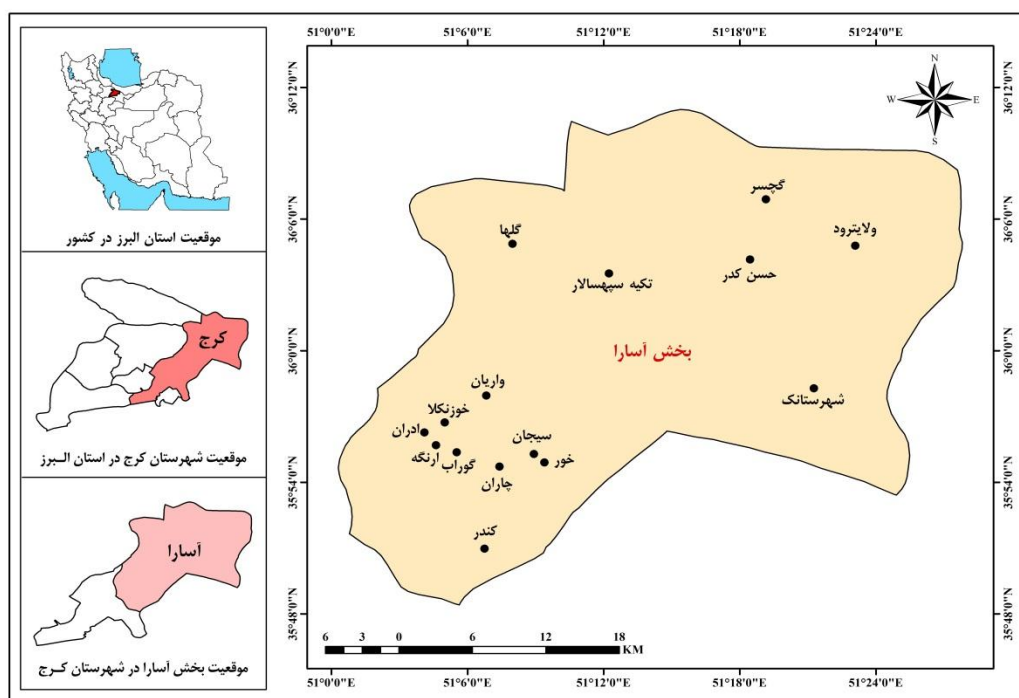
جدول ۱. جمعیت روستاهای هدف گردشگری بخش آسارا

Table 1. Population of tourism target villages in Asara district

دهستان	آبادی	جمعیت ۹۵	
		خانوار	جمعیت
آدران	ارنگه	۴۵	۱۱۱
نسا	ولایترو	۴۵۸	۱۳۸۲

آسارا	شهرستانک	۴۸۲	۱۳۰۷
آدران	کندر	۶۷۵	۱۹۲۲
نسا	گچسر	۴۵	۱۴۱
آسارا	تکیه سپهسالار	۱۱۷	۳۴۴
نسا	حسن کدر	۱۹۸	۵۹۲
آدران	سیجان	۲۵۳	۷۶۷
آدران	گوراب	۵۸	۱۴۷
آدران	چاران	۱۶۲	۳۰۸
آدران	خور	۱۰۷	۲۹۳
آدران	خوزنکلا	۲۷۰	۷۵۳
آدران	کلها	۴۰	۱۰۷
آدران	آدران	۱۳۸	۳۹۱
آدران	واریان	۱۵	۳۹

منبع: اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان البرز

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

Figure 1. Geographical location of the study area

یافته‌ها (نتایج) و بحث

یافته‌های این تحقیق حاصل بررسی ۲۲ جلسه مصاحبه است که در این مرحله به بررسی و تجزیه و تحلیل آنها پرداخته شده است. به طوری که، در ابتدا متن مصاحبه‌ها از فایل صوتی پیاده‌سازی شده و پس از چندبار مرور و یادداشت برداری، اقدام به کدگذاری یافته‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی شده است. در این میان ۱۰ مصاحبه از مسولین روستا، شورا و

دهیارانی که صاحب کسب و کاری در این بخش بودند. ۶ مصاحبه از صاحبان کسب و کارهای شاخص این بخش بوده و ۵ مصاحبه از مسولین گردشگری استان البرز انجام گرفته است.

چالش اجتماعی- فرهنگی کسب و کارهای گردشگری

آگاهی-آموزش پایین، آسیب به جامعه میزبان، تغییر فرهنگ اصیل روستا، ناهمخوانی فرهنگی، مشارکت پایین، نبود و امنیت شامل مقوله اجتماعی شامل می‌گردد که هریک جداگانه توضیح داده شده است.

آموزش- آگاهی

مفاهیم بیان شده در این مقوله شامل (برگزارنشدن روش‌های آموزشی مناسب، برگزار نشدن نشست‌های عمومی در رابطه با منافع گردشگری، برگزار نکردن دوره‌های آموزشی و ترویجی توسط افراد محلی، بهره‌گیری کم از روش‌های کاربردی آموزش به مدیران، استفاده نکردن از تجارب روستاهای موفق گردشگری، نبود نیروی انسانی متخصص و آموزش دیده، القاندان تجارب روستاهای موفق گردشگری به مدیران محلی از طریق سفر به مناطق، نبود وجود شرکت آموزش دهنده آموزش پرنسل در حوزه هتلداری، آموزش کم در ارتباط با مشتری، آموزش ندادن در ارتباط با آموزش چیدمان، آموزش ندادن در ارتباط با آموزش بهداشت یا حوزه آشپزخانه، آگاهی پایین مردم محلی به کسب درآمد از طریق گردشگری روستایی، آگاهی پایین کارکنان میراث فرهنگی در حوزه برخی از مردم محلی آگاهی کمی به کسب درآمد از طریق گردشگری روستایی دارند. به طوری که لمس کردن درآمد حاصل از گردشگری توسط روستاییان زمانبر می‌باشد و به تازگی روستاییان درک کردند به جای اینکه محصولات باغی خود را به تهران بفروشند مقابل باغ‌های خود به فروش برسانند. و در ارتباط با آگاهی در رابطه با کسب درآمد از این طریق اقدامی از طرف مسئولین محلی و سازمان‌های متولی امر گردشگری از جمله میراث فرهنگی، جهت برگزاری کلاس‌ها و گارگاه‌های آموزشی صورت نگرفته است. با توجه به اینکه در برخی از روستاها در زمینه کسب و کارهای گردشگری از قبیل اقامتگاه‌ها و رستوران‌ها و..... موفق هستند ولی افراد از تجربیات آنان استفاده نمی‌کنند در بعضی مواقع هم صاحبان کسب و کار به خاطر رقابت تجربیات را در اختیار آنان قرار نمی‌دهند. به موجب ماده هفت قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی متولی صنعت گردشگری در کشور وزارت میراث فرهنگی است یعنی اداره کل اداره میراث فرهنگی استان البرز متولی است لذا چرخه اقتصادی و گردشگری را به گردش درمی‌آورد ولی متأسفانه معاونین و کارکنان کوچکترین اطلاعاتی از صنعت گردشگری ندارند. علاوه بر این از نظر مصاحبه شوندگان شرکت‌های آموزش دهنده ای وجود ندارد به طور که وجود شرکت‌هایی برای آموزش پرنسل در حوزه هتلداری و رستوران داری ضروری است که نیروهایی در زمینه ارتباط با مشتری، آموزش چیدمان، بهداشت و در حوزه آشپزخانه را آموزش دهند و به هتلها و رستورانها واگذار نماید. نوع روش آموزشی در امر گردشگری روستایی بسیار مهم است. تا زمانی که آموزش‌ها به صورت کاربردی نباشد با آموزش سمیناری مدیران محلی، گردشگری روستایی راه به جایی نخواهد برد. برخی از این نبود آگاهی‌ها به بی اطلاعی از مزیت‌ها و نحوه شروع فعالیت و نبود نیروی متخصص نه تنها در توسعه گردشگری روستایی بلکه در تمامی رهیافت‌های تنوع‌بخشی به فعالیت‌ها در مناطق روستایی حکایت دارد که این خود نشان از ضعف در تحقیق و پژوهش، آموزش و منفعل بودن سازمان‌های متولی دارد.

آسیب به جامعه میزبان

در مقوله آسیب به جامعه میزبان شامل مفاهیم (نبود احترام به جامعه میزبان، شکستن درختان میوه و چیدن میوه‌ها توسط گردشگران، ریختن زباله توسط گردشگران و جمع‌آوری توسط اهالی، شلوغی و سروصدا در محیط روستا، احساس برتر بینی گردشگران نسبت به مردم محلی، بی‌تمایلی روستاییان به آمدن گردشگران، درآمدزایی کسب و کارها و پرداخت تاوان توسط مردم بومی، شناختن مسائل تنش برانگیز گسل‌های اجتماعی و در جامعه میزبانی) می‌گردد.

موفقیت گردشگری به صورت چشمگیری به حسن نیت اجتماع محلی میزبان بستگی دارد. برخی از گردشگران حس خود برتر بینی نسبت به مردم روستا داشته و این مسئله گاهی منجر به تخریب باغات و محصولات روستاییان می‌شود و همین امر سبب می‌شود که احترام و تعامل مثبت و سازنده میان گردشگر و جامعه میزبان صورت نگیرد و خاطرات تلخی را برای هر دو جامعه به بار آورد و سبب نارضایتی مردم از گردشگران شود. دیدار بیش از حد گردشگران از مکان‌های تاریخی و باستانی و طبیعی مهم

موجب ویرانی تدریجی آن‌ها می‌شود. این ویرانی ممکن است ناشی از بی‌توجهی به ظرفیت‌پذیری محل مزبور باشد یا حاصل فعالیت‌های سودجویانه‌ی گردشگران نا فرهیخته باشد. تراکم بیش از حد گردشگران در بعضی از مقاصد گردشگری، به برانگیختن خشم، ناراحتی و حس دشمنی ساکنان محلی نسبت به گردشگران منجر می‌شود. و در مواردی موجب تشدید آسیب‌های اجتماعی می‌شود. مصاحبه‌شوندگان اظهار داشتند. در جشنواره گل لاله گردشگران زیادی می‌آیند که مدیریت پایین، موجب ایجاد ترافیک در روستا و اطراف می‌شود و برای کشاورزان و روستاییان مشکل ایجاد نموده و نمی‌توانند به باغات خود سرزنند. با توجه به اینکه بخش آسارا قابلیت گردشگری و پذیرش گردشگر را دارد اما یکی از مشکلات این است زمانی که گردشگران در اواخر یا اواسط هفته برای تفریح می‌آیند بعد از بازگشت گردشگران، مردم بومی با زباله‌هایی که در طبیعت و کنار رودخانه ریخته شده مواجه می‌شوند که دهیاران و اهالی مجبور می‌شوند زباله‌ها را جمع‌آوری کنند. بخش آسارا، به رغم محدودیت‌ها، از توان و قابلیت‌هایی در زمینه تولیدات کشاورزی برخوردار است به طوری که سالیان سال جاده چالوس یا بخش آسارا تامین کننده امنیت غذایی، مرکبات و دامداری حداقل کرج بوده است ولی ورود گردشگران موجب آزار اذیت کشاورزها می‌شوند و گردشگران در مسیر به جای خرید محصولات کشاورزان، شکستن درختان را می‌شکنند و میوه‌ها را می‌چینند همین امر سبب می‌شود که احترام میان گردشگر و جامعه میزبان صورت نگیرد و سبب نارضایتی مردم از گردشگران شود. با توجه به اینکه فعالیت غالب افراد کشاورزی است کشاورز امنیتش بیشتر اهمیت دارد اگر نسبت به گردشگران احساس امنیت پیدا کند با ورود آنان مخالفت نمی‌کند لذا باید برای گردشگرانی که داخل روستا می‌آیند فرهنگ سازی شود که به باغها آسیب نزنند و آلودگی ایجاد نکنند بنابراین اگر کشاورزان نسبت به ورود گردشگران امنیت پیدا کنند می‌توان کسب و کارهای گردشگری را رونق داد و از طریق گردشگران درآمد کسب کرد.

تغییر فرهنگ اصیل روستا

مقوله تغییر فرهنگ اصیل روستا شامل مفاهیم (تغییر ساختار و چهره روستا و شهری شدن روستا، تغییر فرهنگ روستا، از بین رفتن فرهنگ بومی منطقه، چگونگی معرفی گردشگران توسط بزرگان محلی، از بین رفتن فضای آرامش در روستا، احیا نکردن فرهنگ و آداب و سنن محلی، تغییر پوشش جوانان روستا، الگو برداری از گردشگران، کاهش احساس تعلق مکانی میان جوانان روستا، تخریب و از بین رفتن باغات و اماکن تاریخی روستا) می‌گردد. با توجه به شکنندگی خاص فرهنگ یک جامعه ممکن است توسعه‌ی گردشگری موجب صدمه دیدن اصالت الگوی فرهنگ محلی گردد. مصاحبه‌شوندگان اظهار کردند مردم محلی که به شیوه‌ی سنتی زندگی می‌کنند در تماس با گردشگران الگوی فرهنگی خاص آن منطقه تغییر کرده بنابراین مردان روستایی با آمدن گردشگران مخالف هستند چون سبک پوشش همسران آنان و توقعات آنان از زندگی تغییر می‌کند و تمایل جوانان روستایی به زندگی در محیط روستایی کاهش می‌یابد. ورود گردشگران به محیط روستایی به خاطر زیر ساخت نامناسب نیز باعث ایجاد ترافیک و شلوغی و از بین رفتن فضای آرامش در روستا شده است.

ناهمخوانی فرهنگی

مقوله ناهمخوانی فرهنگی شامل (واکنش سریع افراد بومی نسبت به ورد افراد غریبه به روستا، نگرش منفی برخی افراد محلی به گردشگران، واکنش منفی روستاییان نسبت به نوع پوشش گردشگران، بی‌احترامی به توریست و نبود فرهنگ پذیرش گردشگر در روستا ، الگو برداری افراد محلی از رفتار گردشگران، پوشش نامناسب برخی از گردشگران، برقرار نکردن روابط مطلوب با گردشگران، روحیه نامناسب کارگران غیر بومی، دوری از خانواده بودن کارگران غیر بومی) می‌گردد.

مصاحبه‌شوندگان اظهار کردند که روستاییان با توجه به اعتقادات مذهبی خود نسبت به نوع و تفاوت‌های پوششی گردشگران واکنش نشان می‌دهند و نگرش مثبتی نسبت به پوشش گردشگران ندارند. روستاییان با آمدن توریست به خاطر سبک پوشش گردشگران و الگو پذیری زنان و جوانان روستایی مخالفت می‌کنند که این امر باعث برقراری روابط نادرست با گردشگران و بی‌احترامی به آنها می‌شود البته مشکل پوشش گردشگران در فصل تابستان و بهار بیشتر است زمستان چون توریست‌ها داخل اقامتگاهها می‌باشد از این نظر با مشکل کمتری مواجه هستند. چالش دیگری که صاحبان کسب و کار با آن مواجه هستند تمایل پایین افراد بومی به اشتغال در کسب و کارهای ایجاد شده از قبیل رستوران‌ها می‌باشد با توجه به اینکه فاصله کسب و کارها به شهر کرج نزدیک است جوانان روستایی و بومی تمایل دارند در شهر کرج مشغول به کار شوند که این امر به علت درآمد بیشتر و

اینکه کار کردن در رستوران ها از لحاظ اجتماعی برای آنان مناسب نمی باشد بنابراین ترجیح نمی دهند به عنوان یک گارسون کار کنند لذا رستوران دارها در این بخش ناچارند افراد غیر بومی که گاهی از مناطق مختلف کشور می آیند را به کار بگیرند که این افراد هم به خاطر دوری از خانواده روحیه خوبی ندارند و این امر موجب می شود در قبال مشتریان برخورد مناسبی نداشته باشند.

ضعف توانمندی های فردی

مقوله ضعف توانمندی های فردی شامل مفاهیم (نداشتن ایده ی کارآفرینی، علاقه مندی کم جهت ایجاد کسب و کار جدید، علاقه مندی پایین جهت بکارگیری فناوری های نوین، تجربه کاری پایین در واحدهای تولیدی، نبود تجربه برای ایجاد کسب و کار جدید، به کارنگرفتن نیروی ماهر و باتجربه در فرایند تولید محصول، نبود نیروی انسانی ماهر و باسواد، تجربه و مهارت پایین روستاییان در کسب و کارهای گردشگری، علاقه مندی کم اهالی به ایجاد کسب و کار گردشگری) می گردد.

مصاحبه شوندهگان اظهار داشتند که مردم روستا تمایل اندکی به همکاری و شروع فعالیت های گردشگری دارند که ناشی از نبود اعتماد این افراد به همدیگر و نداشتن ایده کار آفرینی است و واقع روستاییان از شرایطی که دارند راضی هستند و به دنبال تغییر در وضعیت خود نیستند که این امر ناشی از سختگیری درگرفتن مجوز، نبود سرمایه و نداشتن تجربه و مهارت در ایجاد کسب و کارهای گردشگری می باشد.

مشارکت پایین

مقوله مشارکت شامل مفاهیم (توجه نداشتن به نظرات و دیدگاه های مردم محلی توسط سازمان های حوزه ی گردشگری، تعامل پایین سازمان گردشگری با مردم، مشارکت نکردن مردم محلی برای جذب گردشگران، همکاری نکردن مردم محلی جهت پیشبرد اهداف توسعه روستا، تعامل و همکاری پایین میان صاحبان کسب و کار، به اشتراک نگذاشتن اطلاعات و تجربیات کاری با کسب کارهای مشابه، عقاید متعصبانه و محدودکننده، پنهانکاری در روستا، وجود حسادت در روستا، نپذیرفتن گردشگران توسط روستایی هایی که ملک و زمین ندارند، ریسک پذیر نبودن روستاییان، نبود روحیه کار گروهی در میان روستائیان، اعتماد کم به آشنایان و دوستان جهت انجام کار گروهی، نبود کمیته یا تعاونی برای دعوت سرمایه گذاران، همکاری کم مسئولین روستا اعم از دهیار و شوراها، عضویت نداشتن در نهادهای اجتماعی، علاقه مند نبودن جوانان جهت فعالیت در بخش کشاورزی) می گردد.

مشارکت جمعی ساکنان را برای توسعه گردشگری روستایی تشویق می کند مشارکت به عنوان نتیجه کلیدی سرمایه اجتماعی می باشد، زیرا مردم را به هم متصل می کند تا به سوی هدفی مشترک کار کنند. در جامعه ای با سرمایه اجتماعی قوی، افراد به یکدیگر اعتماد کرده و به راحتی در معاملات مالی، روابط کسب و کار و تعاملات اجتماعی مشارکت می کنند. مصاحبه شوندهگان اظهار داشتند افرادی که با ورود گردشگران به روستا مخالف هستند افرادی هستند که اصلاً ملک یا زمینی ندارند به عبارتی حسادت و پنهانکاری که در روستا حاکم است باعث مخالفت و سنگ اندازی مردم بومی می شود چون معتقدند از لحاظ مالی و اقتصادی مستقیماً به آنها سودی نمی رسد در صورتی که کسانی که صاحب و ملک و زمین هستند می دانند با ورود گردشگر ملک آنان گرانتر و موجب رونق ملک و زمین آنان می شود از طرفی تعامل و همکاری پایین بین سازمان های مختلف در صدور مجوز ها برای ایجاد و راه اندازی کسب و کارهای مرتبط با گردشگری، توجه نکردن سازمان های حوزه ی گردشگری به نظرات و دیدگاه های مردم محلی در طرح های نوشته شده توسط روستاییان و صاحبان کسب و کار از جمله مشکلات روستاهای هدف گردشگری می باشد. همچنین با توجه به عقاید متعصبانه، روستاییان مخالف حضور گردشگران می باشند و در برخی از روستاها گردشگران به خاطر رفتار نامناسب روستاییان با نارضایتی برمی گردند و تمایلی به بازگشت ندارند در واقع موفقیت هر کسب و کار و پروژه گردشگری در راستای توسعه روستایی بدون مشارکت و حمایت مردم محلی مورد تهدید قرار می گیرد همچنین مصاحبه شوندهگان اظهار داشتند جوانان روستایی علاقه ای به فعالیت های کشاورزی ندارند و کار کردن برای زنان جوان روستایی در کارگاه های جاجیم بافی نیز کار سخت و سنگینی است. علاوه بر اینها میزان تعامل و همکاری میان صاحبان کسب و کار و اشتراک اطلاعات و در اختیار گذاشتن تجربیات کاری با کسب کارهای مشابه به خطر مسئله رقابت بسیار کم می باشد. از مشکلات دیگر می توان به همکاری نکردن مسئولین روستا اعم از دهیار و شوراها و نبود کمیته یا تعاونی برای دعوت از سرمایه گذاران بومی و غیر بومی در روستاهای هدف گردشگری برای ایجاد کسب و کارهای مرتبط با گردشگری می باشد.

امنیت پایین

مقوله پایین بودن امنیت شامل مفاهیم (وجود گیت‌های بازرسی برای بازرسی گردشگران، بازرسی گردشگران بدون مجوز، پایین بودن ساماندهی خطر، درگیری مردم محلی با گردشگران، رفتار نامناسب با گردشگران، پنجر کردن لاستیک، تردد راحت افراد غریبه در منطقه گردشگری، مشایعت گردشگران با چشم، کمبود احساس امنیت در منطقه گردشگری، نبود رضایت گردشگران موقع برگشت، اطمینان کم گردشگران از وجود فضای امن در روستا، کمبود استقرار پلیس گردشگری در تمام اماکن گردشگری، اخلال در آرامش و امنیت منطقه از سوی گردشگران) می‌گردد.

هرچه سرمایه‌ی اجتماعی افراد بیشتر باشد، گرایش به ورود گردشگر افزایش می‌یابد در نتیجه باعث افزایش رونق صنعت گردشگری می‌شود. در جوامعی با میزان سرمایه اجتماعی پایین میزان جرم و جنایت بالاتر وجود دارد. در نتیجه سرمایه اجتماعی مردم منطقه می‌تواند با تاثیر در امنیت ذهنی و عینی گردشگران بر افزایش جذب گردشگر موثر باشد. طبق اظهارات صاحبان کسب و کارهای گردشگری، آمدن گردشگران خطری برای جامعه محلی ایجاد نمی‌کند در واقع از نظر آنان گردشگرانی که همراه خانواده به این مناطق آمدند و چند ساعتی بیشتر در این مناطق نیستند نسبت به اتباع بیگانه که چندین سال خانواده خود را نمی‌بینند خطری ندارند و بنا بر اظهارات آنان باید ساماندهی خطر شود. با توجه به اینکه متولی کسب و کارهای گردشگری و اقامتگاه‌ها با اماکن است ولی وجود گیت‌های بازرسی بدون مجوز منجر به احساس امنیت پایین‌تر منطقه گردشگری و بازگشت گردشگران می‌شود و اگر گردشگران قصد رفتن به بوم گردی را نداشته باشند به هیچ عنوان اجازه اتراف به آنها را نمی‌دهند همچنین در برخی روستاها مکان و اقامتگاهی برای اسکان گردشگران نیست بنابراین گردشگران امنیتی ندارند در چادر بخوابند. از طرفی وجود گردشگران به خاطر خسارت‌هایی که به روستاییان و کشاورزان و باغداران وارد می‌کنند باعث ایجاد نا امنی در کشاورزان و باغداران می‌شود. بنابراین اگر کشاورز احساس امنیت کند نسبت به ورود افراد غریبه و گردشگران مخالفت نمی‌کند.

جدول ۲. نتایج شاخص‌ها و مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها در مقوله اجتماعی

Table 2. Results of indicators and concepts extracted from interviews in the social category

مفاهیم	کد	مقوله	بعد
برگزار نکردن روش‌های آموزشی مناسب	A ۱	آموزش - آگاهی	اجتماعی
نبود نشست‌های عمومی در رابطه با منافع گردشگری	A ۲		
برگزاری کم دوره‌های آموزشی و ترویجی توسط افراد محلی	A ۳		
بهره‌گیری پایین از روش‌های کاربردی آموزش به مدیران	A ۴		
بهره‌نگرفتن از تجارب روستاهای موفق گردشگری	A ۵		
نبود نیروی انسانی متخصص و آموزش دیده	A ۶		
نبود القای تجارب روستاهای موفق گردشگری به مدیران محلی از طریق سفر به مناطق	A ۷		
نبود شرکت آموزش دهنده آموزش پرنسل در حوزه هتلداری	A ۸		
آموزش کم در ارتباط با مشتری	A ۹		
آموزش کم در ارتباط با آموزش چیدمان	A ۱۰		
آموزش کم در ارتباط با آموزش بهداشت یا حوزه آشپزخانه	A ۱۱		
آگاهی پایین مردم محلی به کسب درآمد از طریق گردشگری روستایی	۱۲A		
آگاهی کم معاونین و کارکنان میراث فرهنگی در حوزه گردشگری	A ۱۳		
احترام نگذاشتن به جامعه‌ی میزبان	B ۱	آسیب به جامعه‌ی میزبان	
شکستن درختان میوه و چیدن میوه‌ها توسط گردشگران	B ۲		
ریختن زباله توسط گردشگران و جمع‌آوری توسط اهالی	B ۳		
شلوغی و سروصدا در محیط روستا	B ۴		
احساس برتر بینی گردشگران نسبت به مردم محلی	B ۵		
بی‌تمایلی روستاییان به آمدن گردشگران	B ۶		
درآمدزایی کسب و کارها و پرداخت تاوان توسط مردم بومی	B ۷		
نبود شناخت مسائل تنش برانگیز گسل‌های اجتماعی و در جامعه‌ی روستایی	B ۸		

C ۱	ساختار و چهره شهری روستا	تغییر فرهنگ اصیل روستا
C ۲	تغییر فرهنگ روستا	
C ۳	ماندگاری پایین فرهنگ بومی منطقه	
C ۴	چگونگی معرفی گردشگران	
C ۵	ماندگار نبودن فضای آرامش در روستا	
C ۶	نبود احیای فرهنگ و آداب و سنن محلی	
C ۷	تغییر پوشش جوانان روستا	
C ۸	الگو برداری از گردشگران	
C ۹	احساس تعلق مکانی کم میان جوانان روستا	
C ۱۰	تخریب باغات و اماکن تاریخی روستا	
D 1	واکنش سریع جامعه‌ی میزبان نسبت به ورد افراد غریبه به روستا	ناهمخوانی فرهنگی
D 2	نگرش منفی برخی افراد محلی به گردشگران	
D 3	واکنش منفی روستاییان نسبت به نوع پوشش گردشگران	
D 4	بی احترامی به توریست و نبود فرهنگ پذیرش گردشگر در	
D ۵	الگو برداری افراد محلی از رفتار گردشگران	
D 6	پوشش نامناسب برخی از گردشگران	
D 7	برقراری روابط نامطلوب با گردشگران	
D ۸	روحیه نامناسب کارگران غیر بومی	
D ۹	دور ی از خانواده بودن کارگران غیر بومی	ضعف توانمندی های فردی E
E ۱	نداشتن ایده‌ی کارآفرینی	
E ۲	علاقه مندی پایین جهت ایجاد کار جدید	
E ۳	نبود علاقه مندی جهت بکارگیری فناوری های نوین	
E ۴	تجربه کاری پایین در واحدهای تولیدی	
E ۵	نبود تجربه ایجاد کسب و کار جدید	
E ۶	به کار نگرفتن نیروی ماهر و باتجربه در فرایند تولید محصول	
E ۷	کمبود نیروی انسانی ماهر و باسواد	
E ۸	تجربه و مهارت پایین روستاییان در کسب و کارهای گردشگری	
E ۹	علاقه مندی کم اهالی به ایجاد کسب و کار گردشگری	F مشارکت
F ۱	توجه نکردن سازمان‌های حوزه‌ی گردشگری به نظرات و دیدگاه‌های مردم محلی	
F ۲	تعامل پایین سازمان گردشگری با مردم	
F ۳	مشارکت پایین محلی برای جذب گردشگر	
F ۴	همکاری کم مردم محلی جهت پیشبرد اهداف توسعه روستا	
F ۵	تعامل و همکاری پایین میان صاحبان کسب و کار	
F ۶	به اشتراک انگذاشتن اطلاعات و در اختیار گذاشتن تجربیات کاری با کسب کارهای مشابه	
F ۷	مطلوب نبودن وضعیت مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی و صنایع دستی	
F ۸	عقاید متعصبانه و محدودکننده	
F ۹	پنهانکاری در روستا	
F ۱۰	وجود حسادت در روستا	
F ۱۱	نپذیرفتن گردشگران توسط روستایی هایی که ملک و زمین ندارند	
F ۱۲	ریسک پذیر نبودن روستاییان	
F ۱۳	نبود روحیه کار گروهی در میان روستائیان	
F ۱۴	اعتماد پایین به آشنایان و دوستان جهت انجام کار گروهی	
F ۱۵	نبود کمیته یا تعاونی برای دعوت سرمایه گذاران	
F ۱۶	همکاری پایین مسئولین روستا اعم از دهیار و شوراه	

۱۷ F	عضویت نداشتن در نهادهای اجتماعی
۱۸ F	علاقه‌مندی پایین جوانان جهت فعالیت در بخش کشاورزی
۱G	گیت بازرسی برای گردشگران
۲G	بازرسی گردشگران بدون مجوز
۳G	نبود ساماندهی خطر
۴G	وجود درگیری میان مردم محلی و گردشگران
۵G	رفتار نامناسب با گردشگران
۶G	پنجر کردن لاستیک
۷G	تردد راحت افراد غریبه در منطقه گردشگری
۸G	مشایعت گردشگران با چشم
۹G	نبود احساس امنیت در منطقه گردشگری
۱۰G	رضایت نداشتن گردشگران موقع برگشت
۱۱G	اطمینان نداشتن گردشگران از وجود فضای امن در روستا
۱۲G	نبود استقرار پلیس گردشگری در تمام اماکن گردشگری
۱۳G	اخلال در آرامش و امنیت منطقه از سوی گردشگران

تأثیرات اجتماعی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۳

بعد زیست محیطی

بعد زیست محیطی شامل مقوله‌های (نامناسب بودن زیر ساخت، نامناسب بودن بهداشت محیط، نامناسب بودن رفتار مسئولان زیست محیطی، تخریب محیط زیست) می‌گردد.

نامناسب بودن زیر ساخت

مقوله نامناسب بودن زیرساخت مناسب شامل مفاهیم (کمبود زیرساخت مناسب، نبود جای پارک برای گردشگران در روستا، نبود پارکینگ ها برای پارک ماشین گردشگران، اختصاص ندادن پارکینگهای منابع طبیعی، مطلوب نبودن معابر و راه‌های درون روستا، وضعیت نامناسب حمل و نقل عمومی روستاها، حریم جاده، بستن جاده، یکطرفه شدن جاده، کوچک بودن بافت روستا با توجه به جمعیت، افزایش ندادن بافت روستا، کمبود امکاناتی از قبیل گاز برق تلفن برای خانه ها و کسب و کارهای خارج از بافت، تهیه کردن سوخت واحدهای کسب و کار، ترافیک در روستا، نبود سرویس بهداشتی در جاده) می‌گردد.

مصاحبه کنندگان براین باورند یکی از چالش های کسب و کار های این بخش مربوط به زیرساخت ها، یک طرفه شدن و بستن شدن جاده به خاطر عملیات عمرانی است به طوری که زمانی در محدوده کندوان مازندران عملیات عمرانی انجام می دهند، از ابتدای محور جاده بسته می شود و این امر موجب می شود گردشگرانی نتوانند به این مناطق بروند. و با وجود قابلیت های گردشگری زیاد، نبود پارکینگ ها برای گردشگران است که منجر به ایجاد ترافیک می شود. چالش دیگر باز شدن آزادراه است که طبق اظهارات مصاحبه کنندگان کسب و کار را تعطیل خواهد کرد و فقط یک خروجی از شهرستانک دارد و به روستاهای دیگر خروجی ندارد لذا موجب می شود کسب و کارهایی که قطب گردشگری بودند تعطیل شوند و مجبور شوند شعبات دیگر در ولی آباد و چالوس ایجاد کنند که موجب رکود روستا می شود البته از نظر برخی از مصاحبه شوندگان ایجاد آزاد راه باعث کم شدن ترافیک گردیده و به خاطر اینکه کسب و کارهایی در این بخش وجود دارد مردم مجبور می شدند ساعت ها در ترافیک بمانند. البته با وجود آزاد راه، کسب و کارها برای پایدarmاندن باید شکل خودشان را تغییر دهند و بتوانند مشتریان خود را جذب کنند و اگر کسب و کارها جذابیت داشته باشند احداث بزرگراه باعث می شود گردشگران از شهر تهران بدون ترافیک به این بخش بیایند و درآمدی برای کسب و کارها ایجاد شود. چالش دیگری که مصاحبه کنندگان بیان کردند در رابطه با بحث حرائم برای جاده و رودخانه بوده که محدودیت هایی برای کسب و کارها ایجاد نموده. نبود امکاناتی از قبیل گاز برق تلفن برای خانه ها و کسب و کارهای خارج از

بافت نیز یکی دیگر از مشکلات می‌باشد. کسب و کارهایی که خارج از بافت روستا می‌باشند گاز ندارند و در تهیه سوخت با مشکل مواجه هستند.

نامناسب بودن بهداشت محیط

مقوله نامناسب بودن بهداشت محیط شامل مفاهیم (ریختن زباله توسط گردشگران، هزینه زباله رستوران ها، هزینه سپتینگ، همکاری کم دهیار در تفکیک زباله، نبود سیستمی برای جمع‌آوری زباله، نبود سطل های زباله در روستا، جمع شدن زباله و دفع بهداشتی نامناسب آن) می‌گردد.

مصاحبه شوندگان بر این باورند ریختن زباله توسط گردشگران یکی از تهدیدات برای محیط می‌باشد در واقع روستاییان بعد از اقامت و تفریح گردشگران در کنار رودخانه و محیط روستایی با زباله هایی که توسط گردشگران ریخته شده مواجه می‌شوند که سبب ایجاد چهره نامناسب در روستا می‌گردد که دهیاران و اهالی روستا این زباله ها را جمع آوری می‌کنند. مشکل اصلی این است که پس از جمع آوری زباله سیستم جمع آوری زباله و جایی برای تخلیه زباله ها و حتی سطل زباله‌ای در سطح روستا وجود ندارد. علاوه بر این نقایصی در تفکیک زباله می‌باشد به طوری که خرید سطل های زباله توسط دهیاران فرآیند زمانبری است که باید در سامانه‌هایی ثبت گردد. طبق اظهارات صاحبان کسب و کار هزینه هایی که با آن مواجه هستند خیلی بیشتر از افرادی است در شهر ها کسب و کاری راه اندازی کردند. لذا هزینه زباله و تخلیه سپتینگ کسب و کار ها نیز چالشی است که صاحبان کسب و کارهای روستایی با آن مواجه هستند.

فقدان رفتار مسئولانه زیست محیطی

مفاهیم این مقوله شامل (تمایل پایین به پاک سازی محیط، تمایل کم به مشارکت مالی برای تأمین امکانات به منظور حفظ محیط، نبود حمایت از سیاست‌های نظارتی، تلاش کم در مسیر کمک به حفظ محیط، اختصاص ندادن بخشی از درآمدهای به برنامه ها و اقدامات مرتبط با حفظ محیط زیست، استفاده ی کم از فناوری‌ها و طرح های کاهنده مصرف انرژی در واحدهای کسب و کار، واکنش نشان ندادن در برابر بی توجهی به محیط، تمایل به گزارش های آلودگی، آگاهی نداشتن از ارزش حفظ محیط زیست) می‌گردد.

بسیاری از تهدیدات زیست محیطی، تخریب منابع و آلوده‌سازی محیط نتیجه فعالیت‌های انسانی است و این چنین برمی‌آید که نه تنها سازوکار گردشگری روستایی بر پایه‌ی اصول و قواعد شکل نگرفته است بلکه گردشگری مسئولانه روستایی نیز صورت نمی‌گیرد مصاحبه شوندگان اظهار کردند علاوه بر گردشگران که مسئولیت و تعهدی در قبال حفاظت از محیط زیست ندارند میزان مسئولیت‌پذیری زیست محیطی صاحبان کسب و کارها و مشارکت آنان در حفاظت از ارزش‌های زیست محیطی و اختصاص دادن بخشی از درآمدهای به برنامه ها و اقدامات مرتبط با حفظ محیط زیست و استفاده از فناوری‌ها و طرح های کاهنده مصرف انرژی در واحدهای کسب و کار بسیار کم است. طبق اظهارات مصاحبه شوندگان اگر خط انتقالی از کندوان تا کرج تاسیس شود فاضلاب ها به حالت آگو انتقال پیدا می‌کند از نظر آنان آب و فاضلاب این کار را انجام نمی‌دهد و به صورت روستا به روستا تصفیه خانه هایی رو میزند که هزینه‌های هنگفت و کارایی کمتری دارد.

چالش تخریب محیط زیست

چالش تخریب محیط زیست با مفاهیم (از بین بردن و تخریب زیبایی‌های طبیعی، تخریب مراتع و زیست‌گاه‌های حیات وحش، تبدیل زمین‌های کشاورزی به مراکز تفریحی- خدماتی، تغییر کاربری اراضی، تمایل پایین احیا و حفاظت از مراتع و حمایت از دامداری، بروز رفتارهای نامناسب با محیط، تخریب پوشش گیاهی و افزایش سیل، آتش زدن مراتع، کم توجهی توجه به رعایت پاکیزگی محیط، آلودگی چشمه ها و رودخانه ها، افزایش فاضلاب تخلیه شده به منابع آب‌های سطحی، از بین بردن زمین‌های کشاورزی و مزارع، توسعه زیرساخت ها از طریق تخریب مراتع) می‌گردد.

مصاحبه شوندگان بر این باورند شغل مردم روستایی به کشاورزی و دامداری محدود شده است البته دامداری هم به خاطر حفظ مرتع و از بین رفتن پوشش گیاهی دامداران ۴۵ روز بهار ۴۵ روز پاییز می‌توانند از مراتع استفاده نمایند بنابراین برای روستاییان

نگه داری دام و دادن آذوقه مقرون به صرفه نمی‌باشد. روستاییان به خاطر درک نکردن اثرات مثبت گردشگری و درآمد حاصل کسب و کارهای گردشگری گاهی برای تامین هزینه‌های زندگی ملک و باغ‌های خود را به افراد شهری می‌فروشند و باغدارها تبدیل به سریدارها می‌شوند و موجب خرد شدن زمین‌ها و باغ‌ها می‌گردد در صورتی که با ایجاد گردشگری کشاورزی می‌توانند از شکوفه تاخزان پاییز درآمدی کسب کنند. از دیگر چالش‌ها اتراف گردشگران در باغات به دلیل نبود اقامتگاه‌ها برای استراحت می‌باشد که منجر به شکستن درختان و درست کردن آتش با استفاده از چوب‌های اطراف باغات و ریختن زباله توسط گردشگران در محیط و اطراف رودخانه‌ها باعث تخریب و آلودگی محیط می‌شود به همین دلایل مردم محلی خواستار و خواهان ورود گردشگران به روستای خود نیستند. و علت اینکه سازمان‌های مختلف به روستاییان مجوز ساخت و ایجاد کسب و کارها را نمی‌دهند به خاطر جلوگیری از تخریب مراتع و زمین‌های کشاورزی می‌باشد.

جدول ۳. نتایج شاخص‌ها و مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها در مقوله محیط زیست

Table 3. Results of indicators and concepts extracted from interviews in the environmental category

مقوله	شاخص	کد	مفاهیم
زیست محیطی	H زیر ساخت	H ۱	کمبود زیرساخت مناسب
		H ۲	نبود جای پارک برای گردشگران در روستا
		H ۳	نبود وجود پارکینگها برای پارک ماشین گردشگران
		H ۴	اختصاص ندادن پارکینگ‌های منابع طبیعی
		H ۵	مطلوب نبودن معابر و راه‌های درون روستا
		H ۶	وضعیت نامناسب حمل و نقل عمومی روستاها
		H ۷	حریم جاده
		H ۸	حریم رودخانه
		H ۹	بستن جاده
		H ۱۰	یک طرفه شدن جاده
		H ۱۱	کوچک بودن بافت روستا با توجه به جمعیت
		H ۱۲	افزایش ندادن بافت روستا
		H ۱۳	کمبود امکاناتی از قبیل گاز برق تلفن برای خانه‌ها و کسب و کارهای خارج از بافت
		H ۱۴	تهیه کردن سوخت واحدهای کسب و کار
		H ۱۵	ترافیک در روستا
		H ۱۶	فقدان وجود سرویس بهداشتی در جاده
زیست محیطی	I نامناسب بودن بهداشت محیط	I ۱	ریختن زباله توسط گردشگران
		I ۲	هزینه زباله رستوران‌ها
		I ۳	هزینه سپتینگ
		I ۴	همکاری کم دهیار در تفکیک زباله ،
		I ۵	نبود سیستم جمع‌آوری زباله
		I ۶	نبود سطل زباله در روستا
		I ۷	جمع شدن زباله و دفع بهداشتی نامناسب آن
	J نامناسب بودن رفتار مسئولان زیست محیطی	J ۱	تمایل کم به پاک سازی محیط
		J ۲	تمایل کم به مشارکت مالی برای تأمین امکانات به منظور حفظ محیط
		J ۳	حمایت پایین از سیاست‌های نظارتی
		J ۴	نبود واکنش در برابر بی توجهی به محیط
		J ۵	تلاش کم در مسیر کمک به حفظ محیط
		J ۶	اختصاص ندادن بخشی از درآمدهای به برنامه‌ها و اقدامات مرتبط با حفظ محیط زیست
زیست محیطی	J نامناسب بودن رفتار مسئولان زیست محیطی	J ۷	استفاده‌ی کم از فناوری‌ها و طرح‌های کاهنده مصرف انرژی در واحدهای کسب و کار
		J ۸	تمایل پایین به گزارش‌های آلودگی

نبود آگاهی از ارزش حفظ محیط زیست	J ۹	تخریب محیط زیست
تخریب زیبایی‌های طبیعی	۱K	
تخریب مراتع و زیست‌گاه‌های حیات وحش	۲K	
تبدیل زمین‌های کشاورزی به مراکز تفریحی - خدماتی	۳K	
تغییر کاربری اراضی	۴K	
حفاظت از مراتع	۵K	
بروز رفتارهای نامناسب با محیط	۶K	
تخریب پوشش گیاهی	۷K	
آتش زدن مراتع	۸K	
بی توجهی به رعایت پایداری محیط	۹K	
آلودگی چشمه‌ها و رودخانه ها	۱۰K	
افزایش فاضلاب تخلیه شده به منابع آب‌های سطحی	۱۱K	
تخریب زمین‌های کشاورزی و مزارع	۱۲K	
تخریب مراتع برای توسعه زیرساخت ها	۱۳K	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۳

نتیجه‌گیری

نتایج حاکی از آن است که صاحبان کسب و کارهای گردشگری بخش آسارا با چالش‌های متعدد اجتماعی و زیست محیطی در راستای توسعه و پایداری خود مواجه هستند. مقوله اجتماعی شامل شاخص‌های (نبود آگاهی-آموزش، آسیب به جامعه میزبان، تغییر فرهنگ اصیل روستا، ناهمخوانی فرهنگی، مشارکت پایین، کمبود امنیت) و مقوله زیست محیطی نیز شامل شاخص‌های (نامناسب بودن زیر ساخت، نامناسب بودن بهداشت محیط، تغییر فرهنگ اصیل روستا رفتار مسئولانه نامناسب زیست محیطی، تخریب محیط زیست) می‌گردد. مهم‌ترین چالش‌هایی که صاحبان کسب و کارها در شاخص آگاهی و آموزش پایین با آنها روبرو هستند شامل (آگاهی نداشتن مردم محلی از اثرات مثبت اقتصادی، آگاهی پایین معاونین و کارکنان میراث فرهنگی در حوزه گردشگری نبود شرکت های آموزش دهنده) است در واقع مردم محلی آگاهی کمی از درآمد حاصل از گردشگری دارند و طبق اظهارات مصاحبه شونده‌گان افرادی که در اداره میراث و فرهنگی فعالیت دارند اطلاعات کمی در حوزه گردشگری دارند. همچنین نبود شرکت‌های آموزش دهنده برای آموزش در حوزه هتلداری و رستوران داری که پس از آموزش بتوانند در واحدهای کسب و کار فعالیت و ارتباط مناسبی با مشتریان برقرار نمایند. پژوهشگرانی مانند آنزولس و گومز (۲۰۲۱)، وزین و یزدان پناه (۱۴۰۰)، حنفی و همکاران (۲۰۲۳) با بحث آموزش ضعیف کارکنان در کسب و کارها همسو می‌باشد. از مهم‌ترین چالش‌های آسیب به جامعه میزبان هم می‌توان به ریختن زباله توسط گردشگران و جمع‌آوری آنان توسط مردم بومی و شکستن درختان میوه و چیدن میوه‌ها توسط گردشگران می‌باشد. از مهم‌ترین چالش شاخص تغییر فرهنگ اصیل روستا می‌توان به شکنندگی خاص فرهنگ یک جامعه اشاره نمود به طوری که توسعه گردشگری موجب صدمه دیدن اصالت الگوی فرهنگ محلی می‌گردد. با توجه به اینکه مردم محلی که به شیوه سنتی زندگی می‌کنند در تماس با گردشگران الگوی فرهنگی خاص آن منطقه تغییر کرده بنابراین مردان روستایی با آمدن گردشگران مخالف هستند چون سبک پوشش همسران آنان و توقعات آنان از زندگی تغییر می‌کند. از چالش‌های ناهمخوانی فرهنگی، مردم بومی به خاطر تفاوت‌های پوششی گردشگران نگرش مثبتی نسبت به پوشش گردشگران و حضور آنها ندارند. جوانان بومی هم به لحاظ جایگاه اجتماعی و هم به خاطر کمبود درآمد تمایلی به کار کردن در رستوران ها و هتلها ندارند بنابراین صاحبان کسب و کارها ناچارند از افراد غیر بومی که از نقاط مختلف کشور برای کار کردن می‌آیند را استخدام نمایند این افراد هم به خاطر دوری از خانواده روحیه خوبی ندارند و این امر موجب می‌شود در قبال مشتریان برخورد مناسبی نداشته باشند. در چالش ضعف توانمندی های فردی هم نبود ایده کارآفرینی و علاقه مندی کم اهالی به ایجاد کسب و کار گردشگری می‌باشد که

این امر ناشی از سخت‌گیری در گرفتن مجوز، نبود سرمایه و نداشتن تجربه و مهارت در ایجاد کسب و کارهای گردشگری می‌باشد. حسادت و پنهانکاری در روستا نیز باعث مخالفت و سنگ اندازی مردم بومی در پذیرش گردشگران می‌شود لذا افرادی که ملک یا زمینی ندارند و از لحاظ مالی و اقتصادی مستقیماً به آنها سودی نمی‌رسد با ورود گردشگران مخالف هستند از طرفی تعامل و همکاری کم بین سازمان‌های مختلف در صدور مجوزها برای ایجاد و راه اندازی کسب و کارهای مرتبط با گردشگری نبود. در بحث مربوط به مجوز با نتایج حاصل از مطالعه کهنوج و همکاران (۱۴۰۰)، ریگ لولوا (۲۰۰۷) همسو بوده است. نبود کمیته یا تعاونی برای دعوت از سرمایه‌گذاران بومی و غیر بومی در روستاهای هدف گردشگری برای ایجاد کسب و کارهای مرتبط با گردشگری از چالش‌های مشارکت پایین می‌باشند. از مهم‌ترین چالش‌های امنیت پایین هم می‌توان به گیت‌های بازرسی، و بازرسی گردشگران بدون مجوز و نبود ساماندهی خطر اشاره نمود.

مقوله زیست محیطی شامل شاخص‌های (نامناسب بودن زیر ساخت، نامناسب بودن بهداشت محیط، پایین بودن رفتار مسئولانه زیست محیطی، تخریب محیط زیست) می‌گردد. مهم‌ترین چالش کسب و کارهای این بخش مربوط به یک طرفه و بسته شدن جاده به خاطر عملیات عمرانی می‌باشد به طوری که زمانی در محدوده کندوان مازندران عملیات عمرانی انجام می‌دهند، از ابتدای محور جاده بسته می‌شود و این امر موجب می‌شود گردشگرانی نتوانند به این مناطق بروند از دیگر چالش‌ها می‌توان کمبود وجود پارکینگ‌ها برای گردشگران، باز شدن آزادراه که طبق اظهارات مصاحبه‌شوندگان کسب و کارها را تعطیل خواهد کرد از طرفی طبق اظهارات مصاحبه‌شوندگان دیگر اگر کسب و کارها جذابیت داشته باشند احداث آزاد راه باعث می‌شود گردشگران از شهر تهران بدون ترافیک به این بخش بیایند و درآمدی برای کسب و کارها ایجاد شود. کمبود امکاناتی از قبیل گاز برق تلفن برای خانه‌ها و کسب و کارهای خارج از بافت نیز یکی دیگر از مشکلات نامناسب بودن زیرساخت مناسب می‌باشد. مشکلات نامناسب بودن زیرساخت و کمبود امکانات با نتایج پژوهشگرانی مانند کهنوج و همکاران (۱۴۰۰)، عبدالله زاده و شاهکویی (۱۳۹۲)، آنزولس و گومز (۲۰۲۱)، ریگ لولوا (۲۰۰۷)، زیمنس (۲۰۱۴) همسو می‌باشد. از چالش‌های نامناسب بودن بهداشت محیط نیز ریختن زباله توسط گردشگران، نبود سیستم جمع‌آوری زباله، نبود سطل زباله در روستا، جمع شدن زباله و نبود دفع بهداشتی مناسب آن و هزینه زباله و تخلیه سبتینگ کسب و کارها نیز چالشی است که صاحبان کسب و کارهای روستایی با آن مواجه هستند، مسئولیت‌پذیری کم زیست محیطی صاحبان کسب و کارها و مشارکت پایین آنان در حفاظت از ارزش‌های زیست محیطی و اختصاص ندادن بخشی از درآمدهای به برنامه‌ها و اقدامات مرتبط با حفظ محیط زیست از مهم‌ترین چالش‌های پایین بودن رفتار مسئولانه زیست محیطی می‌باشد. آلودگی چشمه‌ها و رودخانه‌ها، افزایش فاضلاب تخلیه شده به منابع آب‌های سطحی و فروش اراضی و باغات و تغییر کاربری اراضی از مهم‌ترین چالش‌های تخریب محیط زیست می‌باشد. با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، پیشنهادهایی مطرح شد.

پیشنهادهای کاربردی منطبق با نظریه راهبرد مهندسی جغرافیایی فضا

- ۱- ایجاد شرکت‌های آموزش دهنده برای آموزش کارکنان کسب کارها در حوزه هتلداری و رستوران داری که پس از آموزش بتوانند در واحدهای کسب و کار فعالیت و ارتباط مناسبی با مشتریان برقرار نمایند.
- ۲- ایجاد پارکینگ‌های برای گردشگران و وسایل حمل و نقل عمومی برای کاهش ترافیک.
- ۳- با توجه به اینکه احداث بزرگراه باعث کاهش ترافیک و راحتی گردشگران می‌گردد تدابیری برای کسب کارهایی که در این محدوده است اتخاذ گردد.
- ۴- ایجاد کمیته یا تعاونی‌هایی برای دعوت از سرمایه‌گذاران بومی و غیر بومی در روستاهای هدف گردشگری
- ۵- کاهش سختگیری‌ها در گرفتن مجوز و علاقه‌مندی اهالی به ایجاد کسب و کار گردشگری می‌باشد.
- ۶- آموزش گردشگران برای حفظ بهداشت محیط و نریختن زباله توسط گردشگران

References

- Abdollahzadeh, G. H., & Khajeh Shahkouei, A. (2013). Identifying and explaining the factors affecting the success of tourism businesses in rural areas (Case study: Ziarat Village, Gorgan County). *New Attitudes in Human Geography*, 5(2), 93–107. [In Persian] URL: <https://www.sid.ir/paper/177095/fa>
- Ariani, N., & Fauzi, A. (2022). A policy framework for sustainable tourism development based on prticipatory approaches: a case study in the kedung ombo tourism area-indonesia. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 40(1), 129-135. DOI: [10.30892/gtg.40115-811](https://doi.org/10.30892/gtg.40115-811).
- Aznar, M. & Hoefnagels, H. (2019). Empowering Small Rural Communities through Heritage Tourism. *Delivering Tourism Intelligence*, 11: 49-60. Doi: [10.1108/S2042-144320190000011005](https://doi.org/10.1108/S2042-144320190000011005).
- Borodako, K., & Kožić, I. (2016). Cooperation Patterns in the Tourism Business: The Case of Poland, Prague Economic Papers. *Prague University of Economics and Business*, 25 (2):160-174. Doi: [10.18267/j.pep.552](https://doi.org/10.18267/j.pep.552).
- Hashemi, H., Ziaei, M., Ghorbanizadeh, V., & Jomehpour, M. (2022). Developing a sustainable business model for ecotourism accommodations. *Growth and Technology Quarterly*, 18(25), 1–13. [In Persian]
- Hosseini Kahnouj, R., Sobhani Gheydari, H., Anabestani, A. A., & Shahdadi, A. (2021). Identifying challenges affecting the development of the tourism business ecosystem using a phenomenological approach. *Spatial Planning and Land Management*, 25(4), 70–112. [In Persian] https://hsmssp.modares.ac.ir/article_14703_en.html?lang=fa
- Imani, B., Yari Hesar, A., & Hajbani Lahroudi, H. (2022). Challenges facing rural tourism development: A case study of villages in the Central District of Meshginshahr County. *Journal of Tourism Space Geography*, 11(43), 24–36. [In Persian]
- Ivasciuc, I. S., & Ispas, A. (2023). Exploring the Motivations, Abilities and Opportunities of Young Entrepreneurs to Engage in Sustainable Tourism Business in the Mountain Area. *Sustainability*, 15(3), 1956. Doi: [10.3390/su15031956](https://doi.org/10.3390/su15031956)
- Kamarudin, K.H., Razak, K.A., Omar Chong, N. Abd Wahid., S.N.A., & Wan Mohd Rani, W.N.M. (2019). From Surviving to Thriving? Evaluating the Resilience of Rural Tourism Businesses in Disaster-Prone Area of Sabah. *Malaysia*, 12(7): 41-48.
- Kaviani, A., Rahmani, B., Razavian, M. T., & Alipournakhi, A. (2021). Evaluating the role and impact of entrepreneurship tourism business environment development in achieving sustainable rural development (Case study: South Astarabad Rural District, Gorgan County). *New Attitudes in Human Geography*, 10(2), 251–257. [In Persian]
- Keyvani, R., Azizi, M., & Badi'zadeh, A. (2021). Presenting a sustainability model for family businesses. *Business Management Quarterly*, 13(50), 384–415. [In Persian]
- Lee, Y.-M., & Hu, J.-L. (2018). Integrated Approaches for Business Sustainability: The Perspective of Corporate Social Responsibility. *Sustainability*, 10(7), 2318. Doi: [10.3390/su10072318](https://doi.org/10.3390/su10072318)
- Ma, X., Wang, R., Dai, M., & Ou, Y. (2021). The influence of culture on the sustainable livelihoods of households in rural tourism destinations. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(8), 1235-1252. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09669582.2020.1826497>.
- Mintah, R.B., Adjei, E.O., Hiamey, S. (2022), Torism as a driver of rural Socio- economic development: the case of boabng- fiema monkey sanctuary. *jornal of torism management research*, 9(1):30-42. URL: <https://www.academia.edu/download/86324544/6273.pdf>
- Mura, L., & Kljucnikov, A. (2018). Small Businesses in Rural Tourism and Agrotourism: Study from Slovakia. *Economics and Sociology*, 11(3), 286-300. Doi: [10.14254/2071-789X.2018/11-3/17](https://doi.org/10.14254/2071-789X.2018/11-3/17)
- Nawaz, S., Della Selva, V., & Savino, M. M. (2016). Extensive literature review to investigate the dimensions of business sustainability. *International Journal of Operations and Quantitative Management*, 22(3), 273-302. URL: <https://www.academia.edu/download/58689217/22-3-4-p>
- Nurul Istanti, L., Wijijayanti, T., & Zen, F. (2023). The Role of Village-Owned Enterprises to Rural Tourism: A Scoping Review, Bangladesh, advances in Economics. *Business and Management Research*, 245, 224–232. URL: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
- Ooi, N., Laing, J., & Judith, M. M. (2015). Social capital as a heuristic device to explore sociocultural sustainability: a case study of mountain resort tourism in the community of Steamboat Springs, Colorado, USA. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(3), 417-436. Doi: [10.1080/09669582.2014.957211](https://doi.org/10.1080/09669582.2014.957211)

- Priatmoko, S., Kabil, M., Akaak, A., Lakner, Z., Gyuricza, C., & Dávid, L. D. (2023). Understanding the Complexity of Rural Tourism Business: Scholarly Perspective. *Sustainability*, 15(2), 1193. Doi: [10.3390/su15021193](https://doi.org/10.3390/su15021193)
- Rafiei, S., Monshizadeh, R., & Moradolsadat, P. (2022). Explaining the impact of local residents' social capital indicators on rural tourism entrepreneurship (Case study: Soltaniyeh–Kataleh Khor Cave tourism corridor). *Earth Knowledge Research*, 13(51), 139–158. [In Persian] Doi: [10.48308/ESRJ.2022.101330](https://doi.org/10.48308/ESRJ.2022.101330)
- Ryglóva, k. (2007). Limiting factors in the field of business activities in rural tourism. *Journal of zemedelska ekonmika (Agricultural Economics Science)*, 53(9), 421-431. URL: <https://sid.ir/paper/633186/en>
- Sallau, D., Bala, A.I., & Gandu, M. (2022). Tourism social entprenurship edago gy as an Approach for the dvelo pment of family Business enterprise competenci. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, Volume 7:8-19. URL: <https://geniusjournals.org/index.php/ejlat/article/view/949>
- Sánchez-Rivero, M., Cristina Rodríguez-Rangel, M., & Ricci-Risquete, A. (2021). "Percepción empresarial de la pandemia por COVID-19 y su impacto en el turismo: un análisis cualitativo del destino Extremadura, Espana. *Estudios Gerenciales, Universidad Icesi*, 37(159): 265-279.
- Siemens, I. (2014). Challenges faced by rural/remote tourism businesses on Vancouver Island: an exploratory study. *Communitybased Tourismrelated business*. 18(2). URL: <https://www.emerald.com/jec/article/1/4/308/204691>
- Sørensen, F., & Grindsted, TH. (2021). Sustainability approaches and nature tourism development. *Annals of Tourism Research*, 1-14.
- Tleuberdinova, A., Shayekina, Z., Salauatova, D. & Pratt, S. (2021). Macro-economic Factors - Influencing Tourism Entrepreneurship: The Case of Kazakhstan. *The Journal of Entrepreneurship*, 30(1):179-209. <https://doi.org/10.1177/0971355720981431>.
- Vazin, N., Yazdanpanah, H., & Saeidi, M. (2022). Analysis of factors affecting the success of ecotourism lodge businesses (Case study: Southeastern counties of Isfahan Province). *Geography Quarterly*, 20(75), 109–126. [In Persian] Doi: [20.1001.1.27833739.1401.20.75.6.8](https://doi.org/20.1001.1.27833739.1401.20.75.6.8)
- Williams, F., & Copus, A. (2022). Chapter 17. *Business Development, Rural Tourism, and the Implications of Milieu*. From the book *Rural Tourism and Sustainable Business*,